SPRAWOZDANIE KUSTOSZA

Archiwum i Muzeum Z.P.R.K.

— *na* —

PIERWSZY ZJAZD

POLSKIEGO TOWARZYSTWA HISTORYCZNO-MUZEALNEGO W AMERYCE

CHICAGO, ILLINOIS

NIEDZIELA, DNIA 9-GO STYCZNIA, 1938

-2-

Polskie Towarzystwo Historyczno-Muzealne w Ameryce odbywa dzisiaj pierwszy swój Zjazd. Jest to pierwsze tego rodzaju zdarzenie w życiu Polonii amerykańskiej. Na zapomnianej i zaniedbanej dotychczas niwie kultu dla naszej własnej historii, ludzie dobrej woli, porwani prawdziwie pionierskim zapałem, stworzyli pierwsze, nie z imienia tylko, zrzeszenie, którego głównym celem jest wyrwanie z mroków przeszłości i przechowanie pamięci wielkich i starych zasług polskich dla tego kraju i dla dalekiej Macierzy. Pierwsze to nasze zebranie ma na celu sprawdzić wyniki naszych dotychczasowych prac i naradzić się nad dalszą realizacją programu.

Zapoczątkowanie Archiwum i Muzeum Z. P. R. K. w roku 1935 przez Zarząd Główny Zjednoczenia P. R. K. z p. Prezesem Józefem L. Kanią na czele było już samo w sobie wypadkiem wielkiej wagi w życiu Polonii amerykańskiej. Przeszło dwa lata temu zaczynaliśmy z niczym, prócz dobrych chęci. I dziś jeszcze Muzeum nie jest, zapewne, tak bogate, piękne i wielkie, jak przystało na Polonię amerykańską. Stanowczo jednak jest już ono bardzo dobrym zaczątkiem dalszej pracy na tym polu. Wszyscy ogólnie przyznają, iż w ciągu zaledwie tych dwóch lat Archiwum i Muzeum Z. P. R. K. wybiło się na jedną z czołowych polsko-amerykańskich instytucyj kulturalnych, znaną już szeroko w kraju, w Polsce i poza ich granicami. Dzięki akcji p. Prezesa J. L. Kani i Zarządu Głównego Z. P. R. K. nareszcie więc mamy jakieś schronisko dla własnych pamiątek przeszłości. Potrzeby takiego schroniska dowodzi samo Muzeum. Powstało ono w ogromnej większości z darów zacnych osób, które poświęciły swe pamiątki, nieraz bardzo wielkiej wartości, na ołtarzu wspólnej sprawy. Oprócz licznych gości miejscowych i pozamiejscowych ze szczególną radością widzieliśmy przechodzące przez Muzeum wycieczki towarzystw, szkół i to nietylko polskich, ale i innonarodowych. Poraz pierwszy obcy i nasza młodzież, o którą nam wszystkim najwięcej chodzi, mogli w Archiwum i Muzeum Z. P. R. K. widzieć naocznie, że jednak Polacy to stary i sławny naród, że nietylko przynieśli tu dużo z ojczystej kultury i z ojczystych ideałóćw, ale nawet zdołali stworzyć własne instytucje wszelakiego rodzaju i wybić się zasługami i talentami na różnych polach.

FREKWENCJA W MUZEUM

Archiwum i Muzeum Z. P. R. K. zostało uroczyście otwarte dnia 12go stycznia 1937. W ciągu tego roku Muzeum zwiedziło ogółem 5,669 osób i przeszło przez nie 52 wycieczek, w tym 26 wycieczek szkolnych i 13 wycieczek innonarodowców.

Celem każdego Muzeum jest nietylko jak najefektowniejsze przedstawienie swych zbiorów dla poglądowej nauki szerokich mas publiczności, ale i uprzystępnienie poważnej pracy badaczom, zainteresowanym daną dziedziną wiedzy. I pod tym względem Archiwum i Muzeum Z. P. R. K. spełniło swe zadanie wedle swych sił i wedle miejscowych okoliczności. W ubiegłym roku korzystało na miejscu z materiałów, nagromadzonych w Archiwum i Muzeum Z. P. R. K. 97 osób, listownie zaś udzielono informacyj z okresu historii, przeważnie polsko-

amerykańskiej, 59 osobom i instytucjom.

Ponieważ w Archiwum i Muzeum Z. P. R. K. nagromadziło się dosyć sporo dubletów, to jest takich samych przedmiotów w dwóch lub więcej egzemplarzach, mogliśmy w ciągu ubiegłego roku wysłać w darze 47 przedmiotów 17 zasługującym osobom, szkołom i takim instytucjom, jak Muzeum Kościuszki w Solurze, Fundacja Kościuszkowska itp., oraz w paru wypadkach wymienić je na inne przedmioty, jakich nie posiadaliśmy jeszcze.

O ile była pewna gwarancja zwrotu lub chodziło o dublety lub rzeczy mniej ważne, Archiwum i Muzeum Z. P. R. K. wypożyczało wyjątkowo niektóre materiały. Pożyczek takich w r. 1937 było: 68 przedmiotów, 43 osobom i instytucjom.

W ciągu roku 1937 zdołaliśmy uporządkować niemal całkowicie wszystkie zbiory, tak że są prawie gotowe do katalogowania. Zaczęliśmy katalogować bibliotekę archiwalną. Jest to jednak praca bardzo powolna i żmudna i całkowite skatalogowanie zbiorów Archiwum i Muzeum Z. P. R. K. zabierze kilka lat.

STAN ZBIORÓW MUZEUM

Pobieżne obliczenia wykazują następujący stan zbiorów Archiwum i Muzeum Z. P. R. K. w chwili obecnej:

1. Biblioteka archiwalna — około 4,000 książek i broszur.

2. Ryciny i plakaty — około 300 sztuk, w tym rzadka i cenna kolekcja około 80 starych rycin Kościuszki.

3. Fotografie—około 2,000 sztuk.

4. Nuty — około 100 sztuk, wśród których są liczne "białe kruki".

5. Listy i rękopisy — około 400 sztuk, w tym listy I. J. Paderewskiego, Heleny Modrzejewskiej, Henryka Sienkiewicza, T. T. Jeża, Władysława Mickiewicza, Marii Konopnickiej, prezydenta Wilsona, I. J. Kraszewskiego i t. d.

6. Medale i odznaki itp. — około 2,000 sztuk, w tym pierścień ś. p. Biskupa Edwarda Kozłowskiego wartości $1,300 i bardzo rzadki pierścień ze złota i z żelaza z podkowy Księcia Józefa Poniatowskiego.

7. Ubiory, mundury, sztandary i stara broń — około 100 sztuk w tym sutanna Arcybiskupa Cieplaka, którą nosił podczas uwięzienia w Moskwie.

8. Galeria sztuki polsko-amerykańskiej — około 50 obrazów i rzeźb, w tym stacje z pierwszego polskiego kościoła w Ameryce, w Panna Maria, Texas, i szereg dzieł sztuki pierwszorzędnych artystów.

9. Papiery dawnego Wydziału Narodowego, które też wymagają jeszcze skatalogowania.

Archiwum i Muzeum Z. P. R. K. mieści się w lokalu, specjalnie zabezpieczonym od ognia i kradzieży, nadto jest zaasekurowane na $50,000. Asekuracja pokrywa wszelkie szkody, jakie by powstały wśród zbiorów z jakiego kolwiek powodu. Taksatorzy oszacowali zawartość Archiwum i Muzeum na $75,000 z początkiem zeszłego roku. Dziś jest ono warte, można śmiało twierdzić, około $100,000. Tak bogatą skarbnicę stworzyła sobie Polonia braterskim wysiłkiem.

Wspaniały rozrost Archiwum i Muzeum Z. P. R. K. jest wielce pocieszającym objawem. Świadczy on bowiem, że społeczeństwo nasze docenia jednak wartość stworzonego dzieła. Wzrost Muzeum przeszedł wszelkie najśmielsze oczekiwania założycieli. Zarazem jednak wywołał on nowy problem: — konieczność rozszerzenia lokalu.

ROZSZERZENIE LOKALU MUZEUM

Pod tym względem Komitet Muzeum z łona Zarządu Głównego Zjednoczenia P. R. K. na swym posiedzeniu w listopadzie 1937 przyjął polecenie p. Prezesa J. L. Kani, aby na cel rozszerzenia Muzeum użyć wielką salę Domu Zjednoczenia razem z jej ubocznymi ubikacjami. Nie znaczy to, jak niektórzy sobie mylnie tłómaczą, że obecne Muzeum ma być przeniesione na górę. Pozostanie ono jak jest obecnie. Wielka sala będzie tylko dalszym ciągiem dolnego Muzeum i tu będą ustawiane rzeczy, które nie mogą znaleźć pomieszczenia na dole. Rozrost Archiwum i Muzeum Z. P. R. K. dosyć szczęśliwie zbiegł się w tym wypadku z faktem konieczności odnowienia górnej części Domu Zjednoczenia i zamknięcia wielkiej sali do użytku na bale i podobne imprezy.

POLSKIE TOW. HIST. MUZEALNE

Zakładając Archiwum i Muzeum Z. P. R. K. Zarząd Główny, również dzięki inicjatywie p. Prezesa J. L. Kani, poszedł krok dalej. Aby całą Polonię, bez różnicy przynależności organizacyjnej, porwać do pracy dla jednego celu, — umiłowania przeszłości polskiej w Ameryce i szerzenia jej kultu wśród swoich i obcych, tak bardzo nam tu potrzebnego dla podniesienia prestyżu imienia polskiego, w miesiąc po otwarciu Archiwum i Muzeum założone zostało Polskie Towarzystwo Historyczno-Muzealne w Ameryce. Do Towarzystwa tego może należeć każdy przyjaciel Muzeum, całe zrzeszenia mogą również być jego członkami. Członkowie dzielą się na zwyczajnych, którzy płacą przynajmniej $1.00 rocznie, wspierających, którzy płacą przynajmniej $5.00 rocznie i wieczystych, którzy płacą $100 jednorazowo.

Z dniem pierwszego stycznia 1938 Polskie Towarzystwo Historyczno-Muzealne miało ogółem 327 członków, rozrzuconych po różnych stronach kraju, a nawet paru w Polsce, mianowicie:

5 członków wieczystych, którymi są p. Józef J. Barć, Generalny Sekretarz Z. P. R. K.; Mecenas Józef C. Nieć z Chicago; Mecenas Stanisław Kusper, Syndyk Z. P. R. K.; p. Stanisław C. Leśniak z Chicago, i pewien ofiarodawca, który chce pozostać anonimowym.

105 członków wspierających,

217 członków zwyczajnych.

Z uznaniem należy podnieść, że do Polskiego Towarzystwa Historyczno-Muzealnego należy 60 Towarzystw i 27 Osad Zjednoczenia P. R. K. i 8 zrzeszeń nienależących do Zjednoczenia.

SPRAWOZDANIE FINANSOWE POL. TOW. HIST. MUZ.

Członkowie ci złożyli, tytułem opłat członkowskich ogólną sumę $1,377.65
Ponadto z datków dobrowolnych, zebranych na we-

selach itp. wpłynęło na rzecz Muzeum 47.75

Specjalnie na wykupno "Golgoty", o której będzie mowa obszerniej potem, — wpłynęło 52.87

Wpłynęło w ciągu roku 1937 razem $1,478.27

Stosownie do statutu, pieniądze, jakie wpłynęły z opłat i datków — prócz datków na "Golgotę" — użyte zostały częściowo na rozbudowę Archiwum i Muzeum Z. P. R. K. w dwojaki sposób: na wykupno i ratowanie pamiątek polskich, walających się w Ameryce, najczęściej w obcych rękach, i na zakup urządzeń do Muzeum dla należytego rozmieszczenia eksponatów. Z dumą możemy powiedzieć, że pierwszym czynem Polskiego Tow. Historyczno - Muzealnego było postawienie nowego nagrobka na grobie ś. p. kap. Józefa Głoskowskiego, pioniera korpusu sygnałowego armii St. Zj. podczas wojny domowej, na cmentarzu w Radom, Ill. Stary nagrobek walił się i za kilka lat miejsce wiecznego spoczynku jednego z bohaterów polsko - amerykańskich byłoby zaginione dla potomności. Nowy nagrobek został uroczyście poświęcony 31 maja 1937 w obecności biskupa Althoffa z Belleville, Ill., równocześnie z nowym nagrobkiem ks. Gieryka, ufundowanym tamże przez Zjednoczenie P. R. K.

Archiwum i Muzeum Z. P. R. K. powstało z darów pariotycznego ogółu, niekiedy jednak dla ratowania pamiątek trzeba było odstąpić od tej zasady. Drogą zakupów Muzeum pozyskało, między innymi, oryginalny rysunek Artura Grottgera, 17 listów Józefa I. Kraszewskiego, oraz inne przedmioty, które inaczej poszłyby w zaprzepaszczenie lub obce ręce. Do pierwszego stycznia 1938, z funduszów Polskiego Towarzystwa Historyczno - Muzealnego wydaliśmy:

21-go sierpnia 1937—American Casket and Manufacturing Company w Chicago za szafę na figurę Hallerczyka $56.65

30-go września 1937 — Window Display Fixture Company w Chicago za figurę na mundur Hallerczyka 38.63

30-go września 1937—Czarnik Monument Company w Argo, Ill., za pomnik na grobie ś. p. Kapt. Józefa Głoskowskiego, na cmentarzu w Radom, Ill. 100.00

30-go października — C. L. Pyetell, New York, za rzadkie dzieła angielskie o Polsce 82.75

28-go grudnia — American Casket & Mfg. Co., Chicago, — za stół na książkę Gen. Krzyżanowskiego, piedestał pod biust Arc. Cieplaka i szkatułkę na książkę Pruchalskiego 76.74

— Dr. Aleksander C. G. T. Kahanowicz, Detroit, Mich., za obraz Grottgera, listy Kraszewskiego etc........ 120.00

$474.77

ZESTAWIENIE:

Dochód $1,478.27
Rozchód 474.77

Pozostaje na rachunku Polskiego Tow. Historyczno-Muzealnego w głównej kasie Zjednoczenia $1,003.50

"ANNALS OF THE P. R. C. U. ARCHIVES AND MUSEUM"

Od wielu lat pole historii Polonii amerykańskiej leżało odłogiem. — Przez trzy wieki Polacy oddali bardzo wiele usług temu krajowi, a nie było prawie nikogo, ktoby te zasługi wydobył z zapomnienia, spisał i przedstawił nietylko swoim, ale przede wszystkim obcym. Zmarły niedawno ś. p. Ks. Wacław Kruszka oddał Polonii prawdziwie pionierską zasługę, spisując dzieje imigracji ludowej. Cześć jego pamięci! Ale materiały do historii Polonii amerykańskiej są tak rozległe, że zbadanie ich przechodzi siły pojedyńczego człowieka. Niema poprostu piędzi ziemi w Ameryce, w którą by nie wsiąkły pot i krew Polaka, przez którąby nie przeszła jego pionierska stopa. Trzeba nareszcie szczegóły te czymprędzej wydobywać z zapomnienia i opracowywać, gdyż w ten sposób zdobędziemy tu najskuteczniej należyte poszanowanie dla siebie. Polskie Towarzystwo Historyczno - Muzealne podjęło pracę i na tym polu, zapoczątkowując wydawnictwo własnego pisma "Annal of the P. R. C. U. Archives and Museum". Jest to na razie tylko skromny rocznik, ale, wzorowany na wydawnictwach innych tego rodzaju instytucyj, pozyskał już wiele pochwał i ze strony swoich i ze strony obcych. Pierwszy rocznik, który się pojawił w roku 1936, zawierał rozprawę historyczną kustosza p. t. "Poles in the Early History of Texas", drugi zaś, wydany w 1937 r., zawierał pracę "Polish Pioneers of Virginia and Kentucky", z okazji tegorocznej 330-tej rocznicy wylądowania pierwszych Polaków w Ameryce. Egzemplarze roczników zostały rozesłane bezpłatnie do przeszło 100 najważniejszych bibliotek w Ameryce i w Polsce. Prócz tej korzyści propagandowej, "Annals of the P. R. C. U. Archives and Museum" mają jeszcze jeden cel, aby wśród nowego pokolenia polsko - amerykańskiego rozbudzić zamiłowanie do badań historycznych. I pod tym względem, zdaje się, będą dobre skutki.

SPRAWA GOLGOTY

W połowie ubiegłego roku Ks. Antoni Wojcieszczuk z Connecticut, rzucił projekt wykupna "Golgoty" Jana Styki, poniewierającej się w obcych rękach w Ameryce i zawieszenia jej w Archiwum i Muzeum Z. P. R. K. Projekt zyskał ogólny poklask i na ten cel napłynęły pierwsze składki.

"Golgota" jest jednym z najsławniejszych malowideł w świecie. — Ogólnie uznano ją za jedna z arcydzieł sztuki polskiej i katolickiej. Twórca jej, mistrz Jan Styka, wysłał ją na wystawę w St. Louis w roku 1904. Od tego czasu wspaniały obraz ten poniewiera się w obcych rękach. Obecnie znajduje się on jeszcze w Civic Opera House w Chicago, gdzie w roku zeszłym był wystawiany dla celów komercjalnych. Właściciel obrazu mieszka w Chicago. Obraz ma 45 stóp wysokości i 190 stóp długości.

Komitet Muzeum zastanawiał się nad projektem wykupna tego obrazu niejednokrotnie i za bezinteresownym pośrednictwem p. Edmunda Odalskiego z Chicago, dotarł do

właściciela. Komitet uznał, że projekt uratowania "Golgoty" dla Polonii i zawieszenia jej w Archiwum i Muzeum Z. P. R. K., w tej właśnie dużej sali, zwłaszcza wobec konieczności jej przeróbki, mógłby być urzeczywistniony, o ile by cena obrazu nie była zbyt wygórowana. Rzecz jasna, rzeczywista wartość materialna obrazu jest znaczna. Znawcy oceniali go na $200,000. Jednakowoż olbrzymie rozmiary obrazu sprawiają, iż dla prywatnego właściciela jest on tylko ciężarem. Wszelkie próby jego wystaw przez prywatnych przedsiębiorców nie opłacały się. Mógłby on być plusem, przynajmniej moralnym, w ręku organizacji, nieobliczonej na zysk, takiej n. p. jak Polskie Towarzystwo Historyczno - Muzealne. Posiadając ten obraz, nie potrzebowalibyśmy opłacać czynszu za lokal, ani specjalnie utrzymywać usługi i ponosić kosztów dozoru obrazu. Stosunkowo poza tym drobne już wydatki na utrzymanie obrazu mogłyby być pokryte z ofiarności Polonii i ewentualnie z drobnych opłat wstępu, które mogłyby być pobierane w pewne dnie.

Właściciel obrazu w pertraktacjach z nami zażądał zrazu $60,000, następnie opuścił cenę do $40,000. Komitet Muzeum doszedł jednak do przekonania, że możliwa cena kupna nie powinna przekraczać $10,000, gdyż ponad tę sumę nie można obarczać ofiarności publicznej. Polskie Towarzystwo Historyczno-Muzealne zebrało w ciągu niecałego roku sumę blisko półtora tysiąca dolarów. Śmiemy twierdzić, że zdobyło ono już zaufanie ogółu i niechybnie corocznie zebrałoby przynajmniej takąż sumę. O ile więc koszt wykupna obrazu nie przekraczałby $10,000, Komitet Muzeum sądzi, iż Polskie Towarzystwo Historyczno-Muzealne mogłoby zakupić "Golgotę" i spłacać cenę ratami.

CZEŚĆ BUDOWNICZYM MUZEUM!

Kończąc to sprawozdanie chcę podziękować przede wszystkim tym, którzy najwięcej pomogli do stworzenia Archiwum i Muzeum Z. P. R. K., t. j. wszystkim, którzy złożyli dary w przedmiotach i tym, którzy ofiarnym swym groszem, czy to przez członkostwo w Polskim Towarzystwie Historyczno-Muzealnym, czy w inny sposób pracę Muzeum poparli. Dziękuję dalej Komitetowi Muzeum, do niedawna z Ks. Dziekanem B. Celichowskim, obecnie zaś z Ks. Kanonikiem K. Gronkowskim na czele, i Głównemu Zarządowi Zjednoczenia P. R. K., zwłaszcza zaś inicjatorowi i jak najżyczliwszemu protektorowi Muzeum, p. Prezesowi J. L. Kani, za gorliwą opiekę nad naszą instytucją. Dziękuję całej prasie polsko-amerykańskiej, szczególnie prasie Zjednoczenia i Redaktorowi, p. F. S. Barciowi, za życzliwe udzielanie swych szpalt dla sprawy Muzeum. Bez poparcia prasy, praca nasza nigdy nie byłaby tak skuteczna. Dziękuję wreszcie wszystkim, którzy w jaki kolwiek sposób przyczynili się do budowy wielkiego Muzeum Polonii.

Zjazd proszę:

1. O przyjęcie niniejszego sprawozdania.

2. O zadecydowanie, czy jako członkowie Polskiego Towarzystwa Historyczno-Muzealnego zechcą nadal wspierać finansowo naszą pra-

cę, aby przede wszystkim umożliwić uratowanie "Golgoty" dla Polonii.

Kończę naszym hasłem — "Dla Chwały i Pożytku Wychodźtwa Polskiego w Ameryce!"

Wykaz dochodów

Polskiego Tow. Hist. Muzealnego w Ameryce do 31 stycznia 1937

OPŁATY CZŁONKOWSKIE

Affolter, Clarence N., Chicago, Ill.	$ 5.00
Antochowski, Ks. A., Orchard Lake Mich.	1.00
Barć, Franciszek S., Chicago, Ill.	5.00
Barć, Józef J., Chicago, Ill.	100.00
Bartoszewicz, Eustachy Ks., Detroit, Mich.	5.00
Bator, Henryka T., Chicago, Ill.	1.00
Bednarko, Aleksandra, Pittsburgh, Pa.	5.00
Bełżecki, Stanisław, Cleveland, Ohio	5.00
Berlacin, Anna, Gardner, Mass.	1.00
Betliński, Ks. J. L., Milwaukee, Wis.	1.00
Biczek, Ewa, Chicago, Ill.	1.00
Biegalska, Teodozja, Chicago, Ill.	1.00
Bielawa, Franciszek J., Chicago, Ill.	10.00
Birkenmajer, Józef, Prof., Madison, Wis.	5.00
Biskup, Stefan, Chicago, Ill.	5.00
Blacharski, Jan, Prof., Orchard Lake, Mich.	1.00
Borkowicz, Wincenty Ks., Detroit, Mich.	1.00
Brandt, Franciszek A., Chicago, Ill.	2.00
Brzęk, Antoni, Chicago, Ill.	1.00
Burda, Loretta, Argo, Illinois	1.00
Buszek, Ks. Jan, Orchard Lake, Mich.	1.00
Butyński, Kazimierz, Hammond, Indiana	2.00
Cendrowski, Ks. Aleksander, Orchard Lake, Mich.	1.00
Chituk, J., Prof., Orchard Lake, Mich.	1.00
Chojnacka, Loretta, Chicago, Ill.	5.00
Ciborowski, Stanisław, St. Louis, Mo.	1.00
Ciesielska, Zofia, New Britain, Conn.	1.00
Crokin, John, Chicago, Ill.	1.00
Cyman, Wawrzyniec Ks. OMC., Chicopee, Mass.	5.00
Cyran, Konstanty, Ks. Dr., Orchard Lake, Mich.	1.00
Czech, Jan T., Chicago, Ill.	1.00
Czekała, Jan, Chicago, Ill.	1.00
Czekała, Konstancja, Chicago, Ill.	1.00
Daniel, Franciszek A., Cicero, Ill.	5.00
Derwiński, Kazimierz, Chicago, Ill.	5.00
Domrzalski, Bronisław, Philadelphia, Pa.	1.00
Doroszewski, Witold Prof., Warszawa, Polska	5.00
Druciak, Antonina, New Bedford, Mass.	1.00
Duch, Władysława N., New Britain, Conn.	5.00
Dziedzic, Jan, Detroit, Mich.	1.00
Faderski, Stanisław, Pittston, Pa.	2.00
Falkowska, Franciszka, Chicago, Ill.	1.00
Federacja Towarzystw Polskich, Erie, Pa.	5.00
Felicjanki, Siostry, Chicago, Ill.	1.00
Firszt, Jakób, Chicago, Ill.	1.00
Franciszkiewicz, Aleks., Chicago, Ill.	1.00
Franciszkiewicz, Marianna, Chicago, Ill.	1.00
Franciszkiewicz, Stanisław, Chicago, Ill.	1.00
Furmanski, Bill, Chicago, Ill.	1.00
Głowacki, Franciszek, Chicago, Ill.	1.00
Gola, Emilia, Chicago, Ill.	3.00
Golkowski, Ks. Rajmund B., Swan River, Minn.	2.00
Gomułka, Jan, Chicago, Ill.	1.00
Górna, Aniela B., Chicago, Ill.	2.00
Górska, Józefa, Chicago, Ill.	1.00
Górska, Waleria, Chicago, Ill.	1.00
Górski, Ks. A., Amsterdam, N. Y.	5.00
Goryl, Franciszek, Chicago, Ill.	1.00
Grabowski, Stanisław Ks. Dr., Orchard Lake, Mich.	1.00
Grabowski, Stefan, Pittsburgh, Pa.	1.00
Graczyk, Antoni, Chicago, Ill.	1.00
Grossek, Ks. Jan G., West Bend, Wis.	5.00
Groszewski, Julian, Chicago, Ill.	5.00
Groszewska, Sylvia, Chicago, Ill.	5.00
Gurzynska, Seweryna, Chicago, I.ll	1.00
Grzemski, Jan, Chicago, Ill.	5.00

Guzy Ks. Franciszek X., Buffalo, N. Y. 5.00
Haiman Mieczysław, Chicago, Ill..... 5.00
Jacek, Alojzy, Chicago Ill. 1.00
Janecki, Alojzy, Berwyn, Ill. 1.00
Janeczek, Władysław, Passaic, New Jersey 1.00
Janeczko, Ks. Kapelan P., Spring Valley, Ill. 5.00
Janicka, Pelagia, Chicago, Ill. 1.00
Janiga, Ks. Wład. J., Orchard Lake, Mich. 1.00
Jasinski, Jan, Wheeling, W. Va..... 1.00
Jurewicz, Jan A., Herkimer, N. Y. 1.00
Kabaj, Jan, Chicago, Ill. 1.00
Kachnowski, Ks. Fran. J., Posen, Ill. 5.00
Kain, Stanisław, Chicago, Ill. 5.00
Kamienski, Bron. S. Kapt., Pittsburgh, Pa. 1.00
Kania Józef L., Chicago, Ill. 5.00
Kapa, Salomea E., Washington, D. C. 1.00
Kapa, Stanisław J., Washington, D. C. 1.00
Kaszubowski, Józef S., Buffalo, New York 1.00
Kawa, Wiktoria, Chicago, Ill. 1.00
Kaźmierczak, Andrzej, Chicago, Ill. 5.00
Kij, J. Dr., Lackawanna, N. Y. 5.00
Kirstein, Franciszka, Chicago, Ill..... 1.00
Kiszycki, Stanisław, Chicago, Ill..... 1.00
Klawitter, Agnieszka, So. Chicago, Ill. 5.00
Klekotka, Franciszek, Philadelphia, Pa. 1.00
Klekotka, Ks. Piotr, McAdoo, Pa..... 1.00
Kleszyk, Agnieszka, Chicago, Ill. 1.00
Klub "Katolicka Młodzież", Chicago, Ill. 1.00
Kmieć, Adolf M., Camden, N. J. 1.00
Kobrzynski, Dr. J. P., Chicago, Ill. 5.00
Kocoł, Ignacy, Chicago, Ill. 5.00
Konieski, Józef, Chicago, Ill. 10.00
Konopa, Jan S., Chicago, Ill. 5.00
Kopeć, Roman, Chicago, Ill. 5.00
Kosieradzka, Anna, Chicago, Ill. 1.00
Kosinski, Karol, Chicago, Ill. 1.00
Kowalczyk, Edmund L., Chicago, Ill. 1.00
Kowalczyk, Maria, Chicago, Ill........ 1.00
Kowalski, Ks. Franciszek, Ennis, Texas 1.00
Kozakiewicz, Kazimierz I., Salem, Mass. 5.00
Kozłowska, Maria, Hamtramck, Mich. 1.00
Kozubal, Antoni, Chicago, Ill. 10.00
Krawczyk, Monika, Minneapolis, Minn. 1.00
Krempeć, Leon, Chicago, Ill. 1.00
Królówna, Dr. Maria, Pittsburgh, Pa. 1.00
Kruczek, Ks. Kanonik Stanisław, Passaic, New Jersey 5.00
Krupa, Franciszek, St. Louis, Mo. 1.00
Kruse Otto, Chicago, Ill. 1.00
Krych, Ks. Władysław, Orchard Lake, Mich. 2.00
Krzyżak, L. L., New York, N. Y..... 5.00
Krzyżosiak, Ks. Władysław, Orchard Lake, Mich. 1.00
Kuberski, Wincenty, Philadelphia, Pa. 1.00
Kubiak, Wanda, Wausau, Wis. 1.00
Kudła, Andrzej, Chicago, Ill. 1.00
Kudzia, Marcjanna, Ludlow, Pa....... 1.00
Kulpa, Władysław S., Chicago, Ill. .. 50.00
Kusper, Stanisław Tadeusz, Chicago, Ill. 100.00
Kusza, Anna, Suffield, Conn. 5.00
Lachowicz, Józef, Chicago, Ill. 5.00
Leffner Józef i Helena, Chicago, Ill. 2.00
Lendo, Bronisław, Detroit, Mich. 1.00
Leśniak, Stanisław C., Chicago, Ill...100.00
Letty, Albert, Chicago, Ill. 1.00
Lew, Karolina M., Chicago, Ill. 1.00
Lew Maria, Chicago, Ill. 1.00
Lewandowska, Teresa, Chicago, Ill. 1.00
Lewandowski, Leonard S., Lorain, Ohio 1.00
Lipiński, Max A., Chicago, Ill. 5.00
Litwicki, Bruno C., Chicago, Ill. 10.00
Longawa, Leonia, Cicero, Ill. 1.00
Łobaza, Piotr Prof., Orchard Lake, Lake, Michigan 1.00
Łogisz, Sabina, Chicago, Illinois 1.00
Łukaszewicz, Franciszek, Buffalo, N. Y. 1.00
Magiera, Edward, Chicago, Ill. 1.00
Maj, Ks. Józef, Jersey City, N. J. 5.00
Majewski, Marcin R., Evanston, Ill. 2.00
Maksymik, Ks. Antoni, Orchard Lake, Michigan 1.00
Marks, Otis, Chicago, Ill. 1.00
Marmurowicz, Jan, Green Bay, Wis. 1.00
Marszał, Maria, Chicago, Ill. 1.00
Martusiewicz A., Prof., Orchard Lake, Mich. 1.00
Maslach, Michał, San Francisco, California 5.00
Maszczyk, Eugeniusz, Chicago, Ill... 1.00
Mayda, Józef, San Francisco, Cal..... 1.00
Menkicki, Wojciech, Chicago, Ill. 5.00
Milinkiewicz, Ks. Bolesław, Orchard Lake, Mich. 1.00
Mitera, O. Cyryl, Sturtevant, Wis... 1.00

Moczydłowski, Ks. Julian, Pulaskifield, Mo. 10.00
Mróz, Edward P., Chicago, Ill. 1.00
Mróz, Piotr, Chicago, Ill. 1.00
Nieć, Józef C., LL. D., Chicago, Ill. 100.00
Niedziałkowski, Wacław J., Chicago, Ill. 1.00
Niemczyk, August, St. Louis, Mo. 1.00
Nowicki, Edward Dr., Gary, Ind. 1.00
Nurczyk, Paulin, N. Britain, Conn. 5.00
Women's Auxiliary of Polish-American Businessmen's Association, South Bend, Indiana 5.00
Orlik, Ks. Franciszek, Orchard Lake, Michigan 1.00
Orłowski, Alexander, New York, New York 5.00
Osada nr. 8 Z. P. R. K., Detroit, Michigan 5.00
Osada nr. 10 Z. P. R. K., Salem, Mass. 5.00
Osada nr. 12 Z. P. R. K., Shamokin, Pa. 2.00
Osada nr. 17 Z. P. R. K., Pittston, Pa 5.00
Osada nr. 18 Z. P. R. K., Chicago, Ill. 5.00
Osada nr. 19 Z. P. R. K., Chicago, Ill. 1.00
Osada nr. 42 Z. P. R. K., Chicago, Ill. 1.00
Osada nr. 46 Z. P. R. K., Hamtramck, Mich. 5.00
Osada nr. 47 Z. P. R. K., Chicago, Ill. 5.00
Osada nr. 50 Z. P. R. K., Midlothian, Ill. 5.00
Osada nr. 53 Z. P. R. K., Gary, Ind. 1.00
Osada nr. 54 Z. P. R. K., Chicago, Ill. 5.00
Osada nr. 56 Z. P. R. K., East Chicago, Ind. 1.00
Osada nr. 58 Z. P. R. K., Uniontown, Pa. 2.00
Osada nr. 62 Z. P. R. K., Old Forge, Pa. 1.00
Osada nr. 65 Z. P. R. K., Cicero, Illinois 10.00
Osada nr. 67 Z. P. R. K., Chicago, Ill. 5.00
Osada nr. 71 Z. P. R. K., South River, N. J. 5.00
Osada nr. 72 Z. P. R. K., Worcester, Mass. 1.00
Osada nr. 80 Z. P. R. K., Niagara Falls, N. Y. 5.00
Osada nr. 91 Z. P. R. K., Chicago, Ill. 5.00
Osada nr. 95 Z. P. R. K., Binghamton, N. Y. 1.00
Osada nr. 102 Z. P. R. K., Adams, Mass. 5.00
Osada nr. 103 Z. P. R. K., Philadelphia, Pa. 1.00
Osada nr. 119 Z. P. R. K., Chicago, Ill. 5.00
Osada nr. 121 Z. P. R. K., North Chicago, Ill. 2.00
Osada nr. 129 Z. P. R. K., Chicago, Ill. 1.00
Ostafin, Prof. P., Orchard Lake, Mich. 1.00
Ostrowski, Dr. Romuald O., Hammond, Indiana 10.00
Patraszewski, Antoni, Chicago, Ill. 1.00
Pawłowski, Feliks, New Kensington, Pa. 1.00
Piasecki, Józef, San Francisco, Cal. 5.00
Piątkowski, Romuald O., Orchard Lake, Michigan 5.00
Piszczałka, Ks. J., Nashua, N. H. 1.00
Piwowar, Bronisława, Argo, Ill. 2.00
Piwowarski, Prof. Andrzej, Orchard Lake, Mich. 1.00
Powiński, Józef i Marianna, Plainville, Conn. 1.00
Przybyliński, Władysław, Chicago, Ill. 5.00
Przybyszewski, Adam, Chicago, Ill. 1.00
Przyprawa, Jan, Cleveland, O. 1.00
The Pulaski Society, Brooklyn, New York 1.00
Rechcygiel, Kazimierz, Chicago, Ill. 1.00
Rękosiak, Ks. Teodor, Avon, Minn. 1.00
Rogers, Franciszek, Chicago, Ill. 1.00
Rojek, Władysław, Chicago, Ill. 3.50
Ropella, Ks. Dr. C. A., Orchard Lake, Michigan 1.00
Rozmarek, Karol, Kingston, Pa. 5.00
Rudziński, Józef, Chicago, Ill. 1.00
Rybarczyk, Józefa A., Chicago, Ill. 5.00
Rybiński, Ks. Dr. Józef, Orchard Lake, Michigan 1.00
Rynas, Franciszek, New York, New York, (zapłacił $1.00 w książkach)
Sadowski, Edmund, South Chicago, Ill. 1.00
Sambor, A. H., East Chicago, Ind. 5.00
Sawicka, Teofila, Detroit, Mich. 1.00
Schlaeger, Wiktor L., Chicago, Ill. 5.00
Sierakowski, Ks. Stanisław, Buffalo, New York 1.00
Sikora, Ks. Władysław, Hyde Park, Mass. 5.00
Skowroński, Ks. Jan P., Pittsfield, Mass. 1.00
Skrocki, Ks. Edward, Orchard Lake, Mich. 1.00

Smykowski, Dr. Bronisław L., Bridgeport, Conn. 5.00
Sobecki, Jan, Warszawa, Polska...... 10.00
Socha, Ks. Bronisław, Bloomfield, Essex Co., N. J. 3.00
Sokołowska, Jadwiga, Detroit, Mich. 1.00
Sroka, Józef, Chicago, Ill. 1.00
N. N., Chicago, Ill. 100.00
Stefan, Brunon, Prof., Orchard Lake, Mich. 1.00
Strzałkowski, Władysław, Chicago, Ill. 1.00
Syski, Ks. Dr. Aleksander, Orchard, Lake, Mich. 2.00
Szkoła ŚŚ. Młodzianków, Chicago, Ill. 1.00
Szudziński, Ks. Bernard K., Cicero, Ill. 5.00
Tenczar, Dr. Franciszek J., Chicago, Ill. 5.00
Tomaszewski, Teofil W., Chicago, Ill. 30.00
Tomczak, Franciszek J., Chicago, Ill. 5.00
Tow. Św. Józefa nr. 25 ZPRK., Erie, Pa. 5.00
Tow. Polek Najśw. M. P. nr. 40 Zj. P. R. K., Chicago, Ill. 5.00
Tow. Św. Stanisława nr. 57 ZPRK. San Francisco, California 1.00
Tow. Najśw. M. P. Król. Kor. Pol. nr. 63 ZPRK., La Salle, Illinois.... 1.00
Tow. Św. Wojciecha nr. 64 ZPRK., Chicago, Illinois 1.00
Tow. Św. Kazimierza Król., nr. 126 ZPRK., Chicago, Illinois 5.00
Tow. Św. Józefa nr. 141 ZPRK., — Cheboygan, Michigan 1.00
Tow. Św. Wojciecha B. M. nr. 204 ZPRK., Whiting, Indiana 1.00
Tow. Św. Róży z Limy nr. 272 Zj. P. R. K., South Chicago, Illinois.... 5.00
Tow. Św. Łucjana nr. 286 ZPRK., New Britain, Conn. 1.00
Tow. Serca Jezus nr. 293 ZPRK., — Chelsea, Mass. 2.15
Tow. Kor. Pol. nr. 296 ZPRK. — Chicago, Illinois 1.00
Tow. Serca Jezus, nr. 308 ZPRK., Chicago, Ill. 1.00
Tow. Św. Józefa, nr. 314 ZPRK., North Chicago, Ill. 2.00
Tow. Rycerzy Św. Stanisława B. M. nr. 327 ZPRK., Oliver, Pa..... 1.00
Tow. Św. Antoniego nr. 330 ZPRK. Chicago, Ill. 1.00
Tow. Św. Franciszka, nr. 356 ZPRK. Detroit, Mich. 1.00
Tow. Polek Św. Jadwigi, nr. 357 ZPRK., Chicago, Ill. 5.00
Tow. Polek Św. Bronisławy, nr. 388 ZPRK., South Chicago, Ill. 1.00
Tow. Św. Kazimierza, nr. 389 ZPRK. Meriden, Conn. 5.00
Tow. Św. Floriana, nr. 408 ZPRK., Chicago, Ill. 1.00
Tow. M. B. Kr. Kor. Pol, nr. 413 ZPRK., East Chicago, Indiana...... 1.00
Tow. Św. Franciszka Ser., nr. 453 ZPRK., Bridgeport, Conn. 5.00
Tow. M. B. Loretańskiej, nr. 454 Zj. PRK., Chicago, Ill. 1.00
Tow. Św. Józefa Obl. N. M. P., nr. 460 ZPRK., Taylor, Pa. 1.00
Tow. Serca Jezus, nr. 471 ZPRK., Chicago, Illinois 5.00
Tow. Dobrego Pasterza, nr. 494 Zj. PRK., Chicago, Ill. 1.00
Tow. Św. Józefa, nr. 515 ZPRK. — Herkimer, N. Y. 1.00
Tow. Polek Św. Jadwigi, nr. 573 ZPRK., Cicero, Ill. 1.00
Tow. Św. Kazimierza, nr. 579 ZPRK. Passaic, N. J. 5.00
Tow. Niep. Pocz. N. M. P., nr. 581 ZPRK., Southington, Conn. 1.00
Tow. Polek Św. Anny, nr. 616 ZPRK. Chicago, Ill. 2.00
Tow. Gen. Hallera, nr. 625 ZPRK., Chicago Ill. 1.00
Tow. Św. Walerii, nr. 641 ZPRK., Chicago, Ill. 1.00
Tow. Król. Kor. Pol., nr. 657 ZPRK., Chicago (Bowmanville), Ill. 5.00
Tow. im. Tad. Rejtana, nr. 670 Zj. PRK., Chicago, Ill. 1.00
Tow. M. B. Nieust. Pom., nr. 729 ZPRK., Philadelphia, Pa. 1.00
Tow. Św. Antoniego Padewskiego, nr. 734 ZPRK., Hamtramck, Mich. 1.00
Tow. Św. Jana Chrzciciela, nr. 803 ZPRK., Passaic, N. J. 1.00
Tow. Polek Serca M. B., nr. 804 ZPRK., North Chicago, Ill. 1.00
Tow. Gw. Ks. J. Poniatowskiego, nr. 830 ZPRK., Gardner, Mass. 1.00
Tow. Św. Stanisława, nr. 833 ZPRK., Norwich, Conn. 5.00
Tow. Im. Adama Mickiewicza, nr. 899 ZPRK., New Bedford, Mass..... 5.00
Tow. Polek Św. Jadwigi, nr. 905 ZPRK., Hamtramck, Mich. 1.00
Tow. Polskich Rycerzy, nr. 911 Zj. PRK., Bentleyville, Pa. 1.00
Tow. Św. Cecylii, nr. 943 ZPRK., Chicago, Ill. 5.00
Tow. Św. Jadwigi, nr. 1005 ZPRK., Kenosha, Wis. 1.00
Tow. Św. Stanisława Kostki, nr. 1009 Fall River, Mass. 1.00
Tow. Św. Stanisława, nr. 1032 Z.j PRK., Posen, Ill. 1.00
Tow. Św. Jana Chrzciciela, nr. 1076 Knowlton, Wis. 1.00

Tow. Św. Teresy od Dzieciątka Jezus, nr. 1147 ZPRK., Chicago, Ill.	1.00
Tow. Polek w Chicago, nr. 1198 Zj. PRK., Chicago, Ill.	1.00
Tow. Św. Kazimierza, nr. 1212 Zj. PRK., Flint, Mich.	1.00
Tow. M. B. Król. Pokoju, nr. 1213 ZPRK., Elizabeth, N. J.	5.00
Tow. Św. Teresy od Dzieciątka Jezus,, nr. 1245 ZPRK., Middletown, Conn.	1.00
Tow. Św. Józefa, nr. 1268 ZPRK. Nashua, N. H.	1.00
Tow. Muza, nr. 1270 ZPRK., Chicago, Ill.	1.00
Tow. Św. Józefa, nr. 1278 ZPRK., Toledo, Ohio	1.00
Tow. M. B. Nieust. Pom., nr. 1318 ZPRK., New Britain, Conn.	1.00
Tow. Gen. Kaz. Pułaskiego, nr. 1329 ZPRK., Chicago, Ill.	1.00
Tracz, Antoni, New Bedford, Mass.	1.00
Trochowska, Paulina, Chicago, Ill.	2.00
Troike, Jan A., Chicago, Ill.	5.00
Turowska, Florentyna, Youngstown, Ohio	2.00
Tyliński, Stanisław, Otis, Ind.	1.00
Tyszka, Ks. A., Pittsburgh, Pa.	2.00
Urbanek, Claudia I., So. Chicago, Ill.	1.00
Wachtl, Dr. Karol H., Philadelphia, Pa.	1.00
Walaszek, Józef, Chicago, Ill.	5.00
Waldo, Artur L., Chicago, Ill.	1.00
Wawrzyńska Bronisława, Chicago, Illinois	1.00
Werwiński, Ignacy K., S. Bend, Ind.	2.00
Wiedemann, Flawia, Chicago, Ill.	5.00
Winiewicz, Józef, Buffalo, N. Y.	1.00
Wiśniewska, Stanisława, South Chicago, Ill.	1.00
Włodarska, Antonina, Chicago, Ill.	1.00
Wojciechowicz, Jan, Philadelphia, Pa.	1.00
Wojcieszczuk, Ks. Antoni, Suffield, Conn.	5.00
Wotta, Ks. Andrzej, Orchard Lake, Mich.	1.00
Wroński, Kazimierz J. B., Chicago, Illniois	5.00
Zdanowska, Pelagia, Chicago, Ill.	1.00
Zdzienicka, Joanna, South Chicago, Illinois	1.00
Zieliński, Jan, Holyoke, Mass.	5.00
Zintak, Leon, Chicago, Ill.	1.00
Ziółkowska, Zofia, Chicago, Ill.	1.00
Zjednoczenie Kapłanów Polskich, — Gr. Hartfordska, Torrington, Conn.	5.00
Zygmuntowicz, Antoni, Chicago, Ill.	5.00
Żoliński Albin, Chicago, Ill.	5.00
Związek Śpiewaków Polskich w Nowej Anglii, Okręg X, Salem, Mass.	5.00
Zygmunt, Wawrzyniec, Chicago, Ill.	5.00
Razem	$1,377.65

RÓŻNE OFIARY

Łasecki Józef A., Chicago, Ill., od rodziny ku uczczeniu śp. Matki	$31.00
Na srebrnym weselu pp. Remijan, z Chicago, Ill., dobrowolna składka	7.00
N. N.	1.00
N. N.	1.00
Na srebrnym weselu pp. Janostwa Czarnik, z Chicago, dobrowolna składka	6.75
Dr. Jan B. Włodkoski, Manchester, N. H., za książkę "Poles in America"	1.00
Razem	$47.75

NA "GOLGOTĘ"

Kusza, Anna, Suffield, Conn.		$ 2.00
Mitera, O. Cyryl, Sturtevant, Wis.		2.50
Tyszka, Ks. A., Pittsburgh, Pa.		1.00
Wojcieszczuk, Ks. Antoni, Suffield, Conn.		10.00
Sabatowski, J., McKees Rocks, Pa.		1.00
Tow. Przemienienia Pańskiego, nr. 1055 ZPRK., Rome, New York		2.00
Stachowiak, Ks. Dr. Stanisław, Newark, New Jersey		3.00
Pocelinko, Józefa, Newark, N. J.		1.00
Zinkiewicz, Katarzyna, Newark, N. J.		1.00
S. M. Jolanta, Felicjanka, Chicago, Illinois		1.00
Ks. Dr. S. Stachowiak zebrał od następujących towarzystw przy parafii Św. Kazimierza w Newark, N. Jersey:		
Tow. św. Walentego	$4.27	
Tow. św. Izydora	1.52	
Tow. św. Marcina	3.73	
Tow. św. Kazimierza	5.10	
Tow. Serca Jezus	6.06	
Tow. św. Antoniego	3.25	
Tow. Matki B. N. Pom.	4.44	28.37
Razem		$52.87

— *Mieczysław Haiman.*

Komitet Muzeum

KS. KANONIK KAZIMIERZ GRONKOWSKI
Przewodniczący

FRANCISZEK S. BARĆ
Sekretarz

JÓZEF L. KANIA

ANTONINA WŁODARSKA

JÓZEF J. BARĆ

FRANCISZEK BRANDT

STANISŁAW T. KUSPER

DR. WŁADYSŁAW A. DZIUK

MIECZYSŁAW HAIMAN